

Program Lubuskiego Kuratora Oświaty
„Wspomaganie dyrektorów szkół podstawowych w zakresie sprawowania nadzoru pedagogicznego nad procesem kształcenia w szkole podstawowej”
- rok szkolny 2021/2022

Wstęp

Reforma strukturalno-programowa wdrażana od 2017 r. w szkołach podstawowych przez Ministra Edukacji Narodowej skutkowałą wygaszeniem gimnazjów oraz przekształceniem sześcioklasowych szkół podstawowych w szkoły ośmioklasowe. Nauka w tych szkołach kończy się egzaminem zewnętrznym tj. egzaminem ósmoklasisty, który po raz pierwszy został zorganizowany w roku szkolnym 2018/2019. Egzamin sprawdza efekty kształcenia z uwzględnieniem nowej podstawy programowej wprowadzonej dla klas VII i VIII, realizowanej przez nauczycieli dotychczasowych gimnazjów lub dotychczasowych sześcioklasowych szkół podstawowych. Dla wszystkich, a w szczególności dla nauczycieli i dyrektorów szkół była to nowa sytuacja i zarazem wyzwanie.

Lubuski Kurator Oświaty, rozumiejąc trudności w dostosowaniu się szkół do nowych warunków w tak krótkim czasie, a także biorąc pod uwagę wnioski z analizy wyników egzaminów zewnętrznych w roku szkolnym 2017/2018 oraz wnioski z zewnętrznego nadzoru pedagogicznego - stwierdził potrzebę wzmocnienia wewnętrznego nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektorów szkół podstawowych nad realizacją podstawy programowej oraz planowaniem i organizowaniem procesu edukacyjnego ukierunkowanego na wzrost jakości i efektywności kształcenia.

Z inicjatywy Lubuskiego Kuratora Oświaty we współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Metodycznym w Gorzowie Wielkopolskim w sierpniu 2018 r. została opracowana pierwsza wersja czteroletniego programu pod nazwą: Program Lubuskiego Kuratora Oświaty „*Wspomaganie dyrektorów szkół podstawowych w zakresie sprawowania nadzoru pedagogicznego nad procesem kształcenia*”. Program wprowadzono w celu wspomagania oraz mobilizowania dyrektorów szkół podstawowych i nauczycieli do podejmowania systemowych, wielokierunkowych działań na rzecz poprawy jakości kształcenia, w tym realizowania procesu edukacyjnego w sposób sprzyjający uczeniu się i motywujący uczniów do rozwoju oraz uzyskiwania jak najlepszych wyników w nauce i na egzaminie zewnętrznym. Program, podlegający corocznej modyfikacji, realizowany jest przez Wydział Nadzoru Pedagogicznego Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim w ramach wspomagania szkół przez zewnętrzny nadzór pedagogiczny przy współpracy z wojewódzkimi placówkami doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Po dwóch latach funkcjonowania programu wnioski z jego ewaluacji oraz średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty uzyskane przez szkoły podstawowe województwa lubuskiego w roku 2019 oraz w roku 2020 – wskazywały na potrzebę intensyfikacji działań na rzecz podniesienia efektów kształcenia mierzonych egzaminem zewnętrznym w tych szkołach, które uzyskały niskie wyniki egzaminu.

W ramach modyfikacji programu wprowadzono założenie, że od roku szkolnego 2020/2021 działania programowe realizowane przez Kuratorium Oświaty będą skierowane głównie do szkół podstawowych województwa lubuskiego, które na egzaminie ósmoklasisty w kolejnym roku szkolnym uzyskają z jednego lub kilku przedmiotów egzaminacyjnych stanin niski (1-3), przy czym udział tych szkół w programie będzie obligatoryjny. Pozostałe szkoły uczestniczą w programie dobrowolnie, zgodnie z harmonogramem działań na dany rok szkolny.

W ocenie Lubuskiego Kuratora Oświaty podniesienie poziomu nauczania w szkołach województwa lubuskiego wymaga zaangażowania nie tylko dyrektora i nauczycieli każdej szkoły, lecz także placówek doskonalenia nauczycieli, w tym doradców metodycznych oraz organów prowadzących szkoły.

Podstawa prawna:

Art. 51 ust. 1; art. 44 ust.1, 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016, Prawo oświatowe (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1082).

1. Cel główny:

Rozwijanie kompetencji i wspomaganie dyrektorów szkół w zakresie sprawowania nadzoru pedagogicznego nad procesem edukacyjnym planowanym i organizowanym w sposób sprzyjający rozwojowi uczniów, w tym dobrze przygotowujący ich do egzaminu ósmoklasisty.

2. Cele szczegółowe – wspomaganie i rozwijanie kompetencji dyrektorów szkół w zakresie:

- 1) planowania, organizowania i realizacji procesów edukacyjnych z uwzględnieniem możliwości psychofizycznych i potrzeb edukacyjnych uczniów oraz ich indywidualnej sytuacji;
- 2) wykorzystywania wniosków z wewnętrznego i zewnętrznego nadzoru pedagogicznego, a także wyników badań wewnętrznych i zewnętrznych do doskonalenia jakości pracy szkoły i podnoszenia efektywności kształcenia;
- 3) analizowania i dopuszczania do użytku w szkole programów nauczania obejmujących całość podstawy programowej dla II etapu edukacyjnego, dostosowanych do potrzeb i możliwości uczniów dla których są przeznaczone, a także oceniania planów pracy nauczycieli pod kątem ich zgodności z podstawą programową;
- 4) obserwowania lekcji, w ramach realizacji zadań z nadzoru pedagogicznego, ze szczególnym uwzględnieniem efektywności realizowania podstawy programowej przy zastosowaniu form i metod motywujących uczniów do uczenia się i rozwoju osobowego, w tym uzyskania dobrych wyników na egzaminie ósmoklasisty;
- 5) nadzorowania procesu oceniania uczniów zgodnego z prawem oświatowym i wewnątrzszkolnymi zasadami, w tym udzielania uczniom informacji zwrotnej o ich postępach w nauce, pomagającej w uczeniu się;
- 6) wspomaganiania nauczycieli w realizacji ich zadań, w tym planowania doskonalenia zawodowego nauczycieli i motywowania do udziału w wewnętrznych i zewnętrznych formach doskonalenia;

- 7) wspomaganie dyrektorów w zakresie obowiązujących przepisów prawa oświatowego, w tym organizowania i realizowania procesu edukacyjnego zgodnie z wymaganiami państwa określonymi w rozporządzeniu MEN z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 9128) i w innych przepisach prawa;
- 8) upowszechniania informacji o egzaminie ósmoklasisty wśród uczniów i rodziców oraz współpracy z rodzicami na rzecz rozwoju ich dzieci.

3. Uczestnicy:

- Dyrektorzy szkół podstawowych województwa lubuskiego oraz nauczyciele przedmiotów objętych egzaminem ósmoklasisty.

4. Instytucje współpracujące:

- Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze, Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Gorzowie wielkopolskim

5. Zadania Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim:

- 1) opracowanie harmonogramu działań na dany rok szkolny;
- 2) organizowanie konferencji szkoleniowych dla dyrektorów szkół poświęconych wewnętrznemu nadzorowi pedagogicznemu;
- 3) redagowanie i zamieszczanie na stronie internetowej kuratorium oświaty informacji dotyczących realizacji programu;
- 4) opracowywanie i przekazywanie dyrektorom szkół informacji oraz narzędzi wspomagających planowanie, realizację i ewaluację działań programowych;
- 5) monitorowanie nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora w obszarze realizacji podstawy programowej i przygotowania uczniów do egzaminu ósmoklasisty;
- 6) ewaluacja programu, opracowanie raportu, wniosków i rekomendacji do pracy na kolejny rok szkolny oraz modyfikacja programu;
- 7) prezentacja raportu z realizacji programu oraz wniosków z analizy wyników egzaminu ósmoklasisty podczas sierpniowych narad Lubuskiego Kuratora Oświaty z dyrektorami szkół podstawowych.

6. Zadania placówek doskonalenia zawodowego nauczycieli:

- 1) Zaplanowanie lub wskazanie w ofercie placówki form doskonalenia zawodowego nauczycieli realizujących cele programu, takich jak:
 - a) konferencje przedmiotowo-metodyczne dla nauczycieli szkół podstawowych, uczących matematyki, języka polskiego, języków obcych oraz innych przedmiotów, które zostaną objęte egzaminem, nt. zmian programowych i egzaminu ósmoklasisty;
 - b) szkolenia rad pedagogicznych nt. egzaminu ósmoklasisty;
 - c) warsztaty metodyczne lub inne formy doskonalenia dla nauczycieli przedmiotów objętych egzaminem ósmoklasisty nt. między innymi:
 - realizacji obowiązującej podstawy programowej przy zastosowaniu form i metod pracy adekwatnych do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów;
 - umiejętności w zakresie planowania i realizowania procesów edukacyjnych w sposób sprzyjający uczeniu się oraz oceniania efektywności działań podejmowanych przez nauczyciela;

- sposób indywidualizowania procesu edukacyjnego oraz pracy z uczniami potrzebującymi wsparcia edukacyjnego;
 - sposobów kształtowania u uczniów umiejętności uczenia się i motywowania ich do rozwoju;
 - umiejętności rozwijania u uczniów kompetencji kluczowych określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego;
 - analizowania wyników egzaminu ósmoklasisty i wykorzystywania wniosków do pracy z uczniami;
- d) warsztaty doskonalące umiejętności dyrektorów szkół w zakresie planowania, organizowania i realizowania procesów edukacyjnych w sposób sprzyjający uczeniu się oraz monitorowania efektywności podejmowanych działań;
 - e) formy doskonalenia zawodowego dla dyrektorów w zakresie wykorzystywania wyników i wniosków z wewnętrznego nadzoru pedagogicznego oraz wniosków z nadzoru sprawowanego przez Lubuskiego Kuratora Oświaty, a także wyników badań wewnętrznych i zewnętrznych do doskonalenia jakości pracy szkoły i podnoszenia efektywności kształcenia uczniów;
 - f) konsultacje indywidualne dla dyrektorów szkół w zakresie tematyki dotyczącej sprawowania nadzoru pedagogicznego nad przebiegiem procesu kształcenia;
 - g) inne formy doskonalenia wspomagające szkoły w realizacji zadań określonych w programie LKO.
- 2) Poinformowanie szkół (sierpień/wrzesień) za pośrednictwem strony internetowej lub w inny sposób o formach doskonalenia zawodowego, które są najbardziej zalecane dla nauczycieli przedmiotów egzaminacyjnych (obecnych i planowanych w kolejnych latach).
 - 3) Przekazanie do Kuratorium Oświaty sprawozdania informującego o udziale nauczycieli i dyrektorów w doskonaleniu zawodowym tematycznie dotyczącym podnoszenia efektywności kształcenia i egzaminu ósmoklasisty.

7. Zadania szkół:

- Opracowanie oraz realizacja **planu działań** prowadzonych w danym roku szkolnym na rzecz optymalnego przygotowania uczniów i szkoły do egzaminu ósmoklasisty, uwzględniającego niżej proponowane obszary:
 - 1) **Diagnoza potrzeb szkoły** w zakresie nauczania przedmiotów objętych egzaminem ósmoklasisty oraz diagnoza możliwości i potrzeb edukacyjnych, sposobów uczenia się i sytuacji społecznej uczniów w kontekście właściwego przygotowania ich do egzaminu;
 - 2) **Doskonalenie procesu edukacyjnego** w zakresie przedmiotów egzaminacyjnych, z uwzględnieniem potrzeb i możliwości uczniów oraz zastosowaniem metod i form pracy motywujących do uczenia się oraz rozwoju i uzyskiwania jak najlepszych wyników na egzaminie zewnętrznym;
 - 3) **Rozwijanie u uczniów kompetencji kluczowych;**
 - 4) **Indywidualizacja procesu edukacyjnego** obejmująca analizę i doskonalenie:
 - a) form i metod pracy z uczniem zdolnym i słabym,
 - b) udzielanie w szkole pomocy uczniom potrzebującym wsparcia w przezwyciężaniu trudności wynikających z ich sytuacji społecznej,
 - c) dostosowanie wymagań edukacyjnych do możliwości i potrzeb uczniów z opiniami i orzeczeniami poradni psychologiczno-pedagogicznych,
 - d) udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom objętym pomocą;

- 5) **Doskonalenie zawodowe nauczycieli** ukierunkowane na tematykę dotyczącą: realizacji podstawy programowej z zastosowaniem form i metod pracy sprzyjających uczeniu się; kształtowania u uczniów umiejętności uczenia się; efektywnego planowania i realizowania procesu edukacyjnego, w tym procesu realizowanego zdalnie; oceniania pomagającego uczniom uczyć się i planować indywidualny rozwój, w tym udzielania informacji zwrotnej o postępach oraz mocnych i słabych stronach ucznia;
 - 6) **Współpraca zespołowa nauczycieli**, promująca dzielenie się wiedzą i doświadczeniem w szczególności w obszarze planowania, organizacji, realizacji i ewaluacji procesów edukacyjnych, z uwzględnieniem lekcji otwartych ukierunkowanych między innymi na umożliwianie uczniom powiązania różnych dziedzin wiedzy i jej wykorzystanie (łączenie wiedzy przedmiotowej i umiejętności z wiedzą z innych przedmiotów, doświadczeniami pozaszkolnymi, wydarzeniami w Polsce i na świecie);
 - 7) **Współpraca z rodzicami** na rzecz rozwoju ich dzieci oraz upowszechniania informacji o egzaminie ósmoklasisty;
 - 8) **Nadzór wewnętrzny dyrektora szkoły** nad przebiegiem procesu edukacyjnego, uwzględniający założenia programu LKO, w tym nadzór nad: realizacją podstawy programowej, formami i metodami prowadzenia lekcji, bieżącym diagnozowaniem i ocenianiem osiągnięć edukacyjnych uczniów, prowadzony z zastosowaniem form nadzoru:
 - a) kontroli,
 - b) wspomaganiania;
 - 9) **Rozwijanie kompetencji dyrektora** oraz **wicedyrektora** szkoły w obszarze sprawowania nadzoru pedagogicznego;
 - 10) **Inny** (obszar nie wymieniony wyżej).
- **Ewaluacja działań** podejmowanych w ramach programu, opracowanie sprawozdania z uwzględnieniem uzyskanych efektów, wniosków i rekomendacji do pracy w następnym roku szkolnym.

8. Założenia dotyczące realizacji programu w roku szkolnym 2021/2022

- Realizacja programu przewidziana jest w okresie od września 2018 r. do sierpnia 2022 r. w cyklu rocznym (rok szkolny 2018/2019; 2019/2020; 2020/2021; 2021/2022).
- Szkoła realizuje program w oparciu o *Plan działań szkoły na rok szkolny 2021/2022* opracowany zgodnie z zapisami w programie oraz z uwzględnieniem potrzeb i specyfiki szkoły.
- Szkoły z niskimi wynikami egzaminu ósmoklasisty uzyskanymi w minionym roku szkolnym, obligatoryjnie opracowują i realizują *Plan szkolnych działań naprawczych na rok szkolny 2021/2022*, który przekazują we wskazanym terminie do wizytatora rejonowego, co jest równoznaczne z przekazaniem do LKO.
- Plany szkolnych działań naprawczych i ich realizacja są konsultowane z wizytatorami rejonowymi.
- W każdym roku szkolnym program podlega ewaluacji przeprowadzanej po ogłoszeniu wyników egzaminu ósmoklasisty.
- Ewaluacja programu odbywa się dwutorowo:

- 1) w każdej szkole - w odniesieniu do zaplanowanych i przeprowadzonych w ramach programu działań oraz wyników egzaminu uzyskanych przez uczniów szkoły;
 - 2) w Kuratorium Oświaty - w odniesieniu do działań prowadzonych w województwie oraz ogólnych wyników szkół w gminach i powiatach.
- Z realizacji programu i jego ewaluacji w każdym roku szkolnym szkoła opracowuje własne sprawozdanie uwzględniające wnioski i rekomendacje mające na celu podniesienie efektów kształcenia, a zespół LKO ds. programu – RAPORT.
 - Wnioski z ewaluacji programu i analizy wyników egzaminu ósmoklasisty oraz rekomendacje ukierunkowane na wzrost efektów kształcenia są wykorzystywane odpowiednio do modyfikacji programu, a w każdej szkole - planu działań na kolejny rok szkolny.
 - Planowanie działań w ramach programu, ich realizacja, ewaluacja i modyfikacja na rzecz podniesienia jakości pracy szkoły - jest pracą zespołową.

9. Terminy realizacji Programu w danym roku szkolnym

Tabela 1. Harmonogram zadań LKO na rok szkolny 2021/2022

Lp.	Zadanie	Forma realizacji	Odpowiedzialni za realizację	Termin	Uwagi
1.	Modyfikacja programu na rok szkolny 2021/2022	Opracowanie zmodyfikowanej wersji dokumentu	Dyrektor WNP, Zespół LKO ds. programu, zwany dalej „zespołem”	Wrzesień 2021	
2	Współpraca z placówkami doskonalenia zawodowego nauczycieli województwa lubuskiego	Przekazanie przez WOM i ODN informacji o ofercie i jej realizacji	Dyrektor WNP, przewodnicząca zespołu	Wrzesień/ październik 2021 Czerwiec 2022	
2.	Zamieszczanie na stronie internetowej kuratorium oświaty programu LKO, materiałów i informacji dotyczących realizacji programu i doskonalenia zawodowego	www.ko-gorzow.edu.pl > Nadzór pedagogiczny > Program LKO dla szkół podstawowych	Dyrektor WNP, przewodnicząca zespołu	Cały rok szkolny 2021/2022	Na bieżąco, wg potrzeb
4.	Przekazanie dyrektorom wybranych szkół wzoru Planu szkolnych działań naprawczych na rok szkolny 2021/2022	Na adres elektroniczny szkoły	Dyrektor WNP, zespół, wizytatorzy	Do 10 października 2021	Dotyczy szkół z niskimi wynikami egzaminu ósmoklasisty
5	Analiza przekazanych przez dyrektorów szkół planów szkolnych działań naprawczych	Arkusz analizy	Dyrektor WNP, wizytatorzy, zespół	Do 15 listopada 2021	
6.	Konferencja dla dyrektorów szkół podstawowych	Konferencja informacyjno-	LKO, Dyrektor WNP,	Listopad / grudzień	Forma on-line

	województwa lubuskiego	szkoleniowa	zespół	2021	
7.	Badanie realizacji wewnętrznego nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora szkoły	Ankieta skierowana do dyrektorów szkół uczestniczących w programie Kontrola w trybie działań doraźnych w wytypowanych szkołach	Dyrektor WNP, zespół, wizytatorzy	Luty/marzec 2022	Każdy wizytator po 2 szkoły
8.	Analiza wyników badania realizacji wewnętrznego nadzoru pedagogicznego	Arkusz analizy	Dyrektor WNP, wizytatorzy, zespół.	Marzec 2022	
9.	Ewaluacja programu z uwzględnieniem wyników egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2021/2022	Badanie ankietowe	Dyrektor WNP, zespół	Czerwiec - lipiec 2022	Wszystkie szkoły podstawowe
10.	Opracowanie raportu z realizacji programu oraz wniosków i rekomendacji. Prezentacja raportu dyrektorom szkół – podsumowanie programu.	RAPORT	Dyrektor WNP, zespół	Sierpień 2021	

Tabela 2. Terminy dla SZKÓŁ w roku szkolnym 2021/2022

Lp.	Zadanie	Forma realizacji	Odpowiedzialni za realizację	Termin	Uwagi
1.	Opracowanie i przekazanie do wizytatora rejonowego <i>Planu szkolnych działań naprawczych na rok szkolny 2021/2022.</i>	Zgodnie z informacją przekazaną przez wizytatora dyrektorowi szkoły	Dyrektor Szkoły, Zespół nauczycieli	Do 30 października 2021	Dotyczy szkół z niskimi wynikami egzaminu ósmoklasisty.
2.	Konsultacja z wizytatorem rejonowym <i>Planu szkolnych działań naprawczych.</i>	Rozmowy telefoniczne, kontakty pocztą elektroniczną	Dyrektor Szkoły, Wizytator	Październik/ listopad 2021	Dotyczy szkół z niskimi wynikami egzaminu ósmoklasisty
3.	Opracowanie <i>Planu działań szkoły na rok szkolny 2021/2022.</i>	Zgodnie z założeniami programu	Dyrektor Szkoły, Zespół nauczycieli	Do 30 października 2021	Dotyczy pozostałych szkół biorących udział w programie
4.	Realizacja działań ujętych w planie szkoły.	Wg szkolnego planu	Dyrektor Szkoły, Zespół nauczycieli	Rok szkolny 2021/2022	Wszystkie szkoły w programie.
5.	Udział dyrektora w konferencji organizowanej prze LKO	Konferencja informacyjno-szkoleniowa	Dyrektor Szkoły	Listopad/ grudzień 2021	Dotyczy dyrektorów szkół podstawowych
6.	Udział dyrektora w badaniu realizacji wewnętrznego nadzoru	Badanie ankietowe; Kontrola w trybie działań doraźnych	Dyrektor Szkoły	Luty/marzec 2022	Dotyczy szkół w programie; Dotyczy szkół

	pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora szkoły.				z niskimi wynikami egzaminu ósmoklasisty
7.	Dokonanie ewaluacji podejmowanych działań w ramach programu z uwzględnieniem wyników egzaminu, sformułowanie wniosków i rekomendacji	Sprawozdanie/ szkolny raport z realizacji programu	Dyrektor Szkoły, Zespół nauczycieli	Czerwiec – sierpień 2022 r.	Po ogłoszeniu wyników egzaminu
8.	Udział dyrektora w ankiecie ewaluacyjnej kuratorium Oświaty.	Badanie ankietowe	Dyrektor szkoły	Lipiec 2022	Po ogłoszeniu wyników egzaminu
9.	Zapoznanie się z RAPORTM opracowanym przez Zespół LKO ds. programu, w tym wnioskami i rekomendacjami dla szkół.	Strona internetowa: www.ko-gorzow.edu.pl > Nadzór pedagogiczny > Program LKO dla szkół podstawowych	Dyrektor Szkoły, Zespół nauczycieli	Sierpień/ wrzesień 2022	

Gorzów Wielkopolski, 30 wrzesień 2021 r.

/-/ Ewa Rawa
Lubuski Kurator Oświaty

Załączniki do programu:

1. Wzór Planu działań szkoły na dany rok szkolny
2. Wzór Planu szkolnych działań naprawczych na dany rok szkolny